

בחינת גמר – נוער קיץ תשע"ב עברית וספרות

שאלון מס' 22001
מערכת 3004 (3)
מסלול תעשייתי (55)

הנחיות לנבחן,

קרא בעיון את כל ההנחיות לפני תחילת עבודתך.

מבנה השאלון ומפתח הערכה

בשאלון שלפניך 32 שאלות בארבעה חלקים:

30 נקודות	חלק א' – חיבור עברי
	בחר אחד מחמישה נושאים, וכתוב עליו חיבור במחברת, לפי ההנחיות שבגוף הבחינה.
30 נקודות	חלק ב' – ניבים וביטויים
	ענה על עשר מהשאלות 6 – 16.
20 נקודות	חלק ג' – הבנת הנקרא
	בחר שני קטעים משלושת קטעי הטקסט הנתונים, ובכל אחד מהם ענה על כל השאלות.
20 נקודות	חלק ד' – קטע לא מוכר
	קרא את הקטע, וענה על ארבע השאלות 29 – 32.

סה"כ 100 נקודות

שים לב:

- כתוב את החיבור במחברת הבחינה.
 - ענה על השאלות של חלקים ב', ג' ו-ד' בגוף השאלון. בשאלות רב-ברירה סמן עיגול סביב האות המציינת את התשובה הנכונה. בשאלות האחרות רשום את התשובה במקום המיועד לכך בגוף השאלון.
 - ענה על מספר השאלות הנדרש בכל חלק. ייבדק מספר התשובות הנדרש בלבד, לפי סדר כתיבתן.
- הוראות מיוחדות:**
- בדוק כי הודבקה המדבקה המתאימה (עם פרטיך האישיים) על המחברת.
 - רשום את מספר המחברת על-גבי השאלון, במשבצת המיועדת לכך – בצד שמאל למטה.
 - בסיום הבחינה הכנס את השאלון לתוך מחברת הבחינה ומסור למשגיח/ה.

מס' מחברת

לרשותך שלוש שעות

בהצלחה!

© כל הזכויות שמורות למדינת ישראל
אין להעתיק, לצלם, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט
בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר שום חלק משאלון זה.
לא ייעשה בו שימוש מסחרי ופרסומי מכל סוג שהוא ללא רשות בכתב
מאת מנהל מחלקת הבחינות של משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר, אך מכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

חלק א – חיבור (30 נקודות)

בחר אחד מחמשת הנושאים הבאים, וכתוב עליו חיבור במחברת הבחינה.

ציין את מספר הנושא.

היקף החיבור: 1-2 עמודים.

נושא 1: טכנולוגיה במאה ה-21

מערכת החינוך משתלבת במהירות בעולם המחשבים. יש הטוענים כי בעתיד ישמש המחשב תחליף לבית הספר. כיצד, לדעתך, ייראה בית הספר בעוד כמה עשורים, והאם המחשב יכול לשמש תחליף מלא למורה ולבית הספר?

נושא 2: הורים ומתבגרים

לא אחת אנו שומעים על עימותים בין הורים ובין ילדיהם המתבגרים. כתוב חיבור על התחומים שבהם עלולים להתפתח עימותים בין הורים ובין ילדיהם המתבגרים. האם, לדעתך, אפשר להימנע מעימותים אלה? אם כן, הסבר כיצד, ואם לא, הסבר מדוע.

נושא 3: שוויון בין המינים

"ביטויים כמו 'הנשים מקומן במטבח' ורבים אחרים... נאמרים בדרך כלל בהלצה. אך לפני כמה עשרות שנים ביטויים מסוג זה תיארו תמונה מדויקת של מעמד הנשים בחברה" (מתוך "הטובות לטיס"). כתוב חיבור על תחומי החיים שבהם נשים מעורבות יותר מבעבר. חווה דעתך על מעורבותן של נשים בתחומי החיים שהצגת. התייחס לסיבות למעורבות זו ולתוצאותיה.

נושא 4: איכות הסביבה

בעידן המודרני העיר הגדולה היא גורם משיכה להמוני בני אדם. עם זאת, תושבים בעיר הגדולה סובלים מבעיות שונות, כגון זיהום אוויר, ניכור חברתי, צפיפות אוכלוסין, רעש ועוד. כתוב חיבור ודון בו ביתרונות ובחסרונות של המגורים בעיר הגדולה, ואיך אפשר לשפר בה את איכות החיים.

נושא 5: חיבור אישי

לעתים יצירה אמנותית (ספר, סרט, הצגה או תמונה) מותירה בנו רושם עז ומשפיעה עלינו לחיוב או לשלילה. בחר יצירה כזו, והסבר מדוע דווקא יצירה זו הותירה בך רושם או השפיעה עליך.

חלק ב – ניבים וביטויים (30 נקודות)

בקטע הבא משולבים ניבים וביטויים. קרא את הקטע והשב בגוף השאלון על עשר מהשאלות 16-6 שבסופו.

בכל שאלה, הקף בעיגול את האות המציינת את התשובה הנכונה (לכל שאלה – 3 נקודות).

כוחו של בגד (סיפור עם)

פעם אחת הזדמן איש אשכולות לעיר זרה, ושם נודע לו שבעיר חי איש עשיר ההולך מחיל אל חיל, וידוע כמכניס אורחים גדול. עוברי אורח רבים סרים לביתו ונהנים מקבלת פנים יפה.

אמר החכם בלבו: "אלך אל ביתו של האיש העשיר כי לא אלמן ישראל, שם אנוח ואתכבד במשקה ובמאכל."

אולם, אותו חכם לבוש היה בגדים קרועים ובלויים, ובעל הבית, לא זו בלבד שלא קיבל אותו יפה, אלא גם לא הזמינו לשבת, ולא כיבדו במאכל ובמשקה. כבש החכם פניו בקרקע והלך לו.

חשב החכם בלבו: "אמשיך בדרכי, כאשר אבדתי – אבדתי." המשיך החכם בדרכו כשהוא אינו יודע בין ימינו לשמאלו, וחש שהוא שבר כלי.

למחרת שאל לו החכם בגדים נאים, התלבש יפה והלך שוב לביתו של העשיר. הפעם קיבל אותו בעל הבית בכבוד גדול כמוצא שלל רב, הושיבו לידו והחל לכבדו בכל מיני מטעמים.

החכם התיישב על השטיח והיה תוחב את המטעמים אל תוך קפלי בגדיו ומאכיל את מלבושיו.

נשגב הדבר מבינתו של בעל הבית, שאל את החכם בתמיהה: "מה אתה עושה?"

השיב החכם: "אתמול באתי לכאן לבוש בגדים קרועים ובלויים ולא הגשת לי אפילו פירור לחם. היום זכיתי לשפע של מטעמים הודות לבגדיי הנאים. על כן מכבד אני אותם, שהרי הודות להם זכיתי בכל הטוב שבא לי מידך."

הרכין בעל הבית את ראשו, ובושה כיסתה את פניו. **טחו עיניו מראות** כי נהג שלא כשורה עם אדם ופגע בו.

מאותו היום **כתב על לוח לבו** כי יש לכבד כל אדם ללא קשר למראהו.

6. מה פירוש הביטוי **איש אשכולות**?
- א. אדם המגדל ענבים.
 - ב. אדם רב כישרונות ומשכיל.
 - ג. אדם שנודד ועורך מסעות.
 - ד. אדם חזק ובריא.
7. מה פירוש הביטוי **הלך מחיל אל חיל**?
- א. הצליח בכל מעשיו.
 - ב. אהב את תפנוקי החיים.
 - ג. שירת בצבא.
 - ד. עבר מעיר לעיר.
8. מה פירוש הביטוי **לא אלמן ישראל**?
- א. מצווה לבקר אלמן בישראל.
 - ב. עם ישראל תמיד לבד.
 - ג. בעם ישראל עדיין יש אנשים טובים.
 - ד. אדם עשיר לא יתעלם מצורכיהם של אלמנים בישראל.
9. מה פירוש הביטוי **כבש פניו בקרקע**?
- א. נשכב על הקרקע.
 - ב. התבונן אל האופק.
 - ג. עצם את עיניו מתוך עייפות.
 - ד. השפיל את מבטו מתוך בושה.
10. מה פירוש הביטוי **כאשר אבדתי – אבדתי**?
- א. איבדתי את דרכי.
 - ב. אמשך ללכת בדרכי.
 - ג. אנהג כלפי העשיר כפי שהוא נהג כלפיי.
 - ד. יהיה מה שיהיה.
11. מה פירוש הביטוי **אינו יודע בין ימינו לשמאלו**?
- א. איבד את הדרך.
 - ב. מתלבט באיזו דרך לבחור.
 - ג. אינו מבין את ההתנהגות של אדם אחר.
 - ד. אינו רוצה לעזוב את המקום.

12. מה פירוש הביטוי שבר כלי?

- א. היה רעב מאוד.
- ב. הרגיש צורך לישון.
- ג. היה במצב של חולשה.
- ד. התגעגע לבני ביתו.

13. מה פירוש הביטוי כמוצא שלל רב?

- א. נוהג בחשדנות ובזהירות.
- ב. נוהג כפי שמקובל בבתי עשירים.
- ג. נוהג כמי שמצפה לתמורה כספית.
- ד. נוהג כמי ששמח על דבר שנפל בחלקו.

14. מה פירוש הביטוי נשגב הדבר מבינתו?

- א. הדבר הצחיק אותו.
- ב. הבין ללבו של אדם אחר.
- ג. היה לו קשה להבין את הדבר.
- ד. הדבר הרגיז אותו.

15. מה פירוש הביטוי טחו עיניו מראות?

- א. לא הבחין בדבר.
- ב. העדיף שלא לראות.
- ג. ניגב את הדמעות מעיניו.
- ד. כושר הראייה שלו נחלש.

16. מה פירוש הביטוי כתב על לוח לבו?

- א. התעצב מאוד.
- ב. השתדל לזכור היטב.
- ג. התנצל מכל הלב.
- ד. הסיר דאגה מלבו.

חלק ג – הבנת הנקרא (20 נקודות)

לפניך שלושה קטעים. בחר שני קטעים בלבד, והשב על כל השאלות שבסוף כל קטע.
בשאלות רב-ברירה הקף בעיגול את האות המציינת את התשובה הנכונה, ובשאלות האחרות
כתוב את התשובה במקום המיועד לכך, בגוף השאלון (לכל שאלה – 2.5 נקודות).

קטע 1

"שירות הוא מגוון פעולות, שמטרתן להקל על הצרכן ליצור קשר עם החברה, להתוודע אליה ואל תוצרתה, לקבל מידע על מוצריה ואף לקנות אותם ולהשתמש בהם, כל זאת בזמן, במקום ובאופן הנוחים לצרכן. יחסם של אנשי המכירות ושל אנשי ההדרכה, צורת הפנייה שלהם אל הלקוח והטיפול בו ובדרישותיו הופכים לבעלי חשיבות גדולה מאוד.

לפי עקרון השירות, הלקוח הוא האדם החשוב ביותר בארגון. הדגש עובר מהשאלה כיצד למכור ללקוח את מוצרי החברה אל השאלה כיצד לספק את רצונו בצורה הטובה ביותר.

טיפול השירות מחייב את הארגון לבנות מערכת מתאימה. אין להסתפק בשיפורים קוסמטיים בלבד וללמד את הטלפוניסטיות להגיד "בוקר טוב", או למלא את אולם ההמתנה בצמחי נוי. טיפוח השירות מחייב שינוי בתפיסת העבודה של החברה.

ראשית, על הנהלת החברה להחדיר בקרב עובדיה את ההכרה, שהשירות ללקוח והשבעת רצונו הם מעל הכול, ואפילו מעל חישוב הרווח המיידי. הדבר יושג אם ההנהלה תבהיר ששירות טוב הוא הקריטריון המרכזי להערכת העובד. הערכה כזו צריכה להתבטא גם בתגמול נאות".

(מתוך "לשרת את המטרה" מאת מיכאל אתגר)

17. על-פי עקרון השירות המוצג בקטע, האדם החשוב ביותר בארגון הוא :

- א. המנכ"ל.
- ב. איש המכירות.
- ג. הלקוח.
- ד. הטלפוניסטית.

18. על-פי הקטע, הקריטריון המרכזי להערכת העובד הוא :

- א. שירות טוב.
- ב. מכירות רבות.
- ג. התמדה.
- ד. קשריו עם שאר העובדים בחברה.

19. על-פי הקטע, כדי לשפר את השירות ללקוח יש:

- א. ללמד את הטלפוניסטית ואנשי השירות לברך את הלקוחות בברכת "בוקר טוב".
- ב. לקשט את אולמות ההמתנה בצמחי נוי ובחפצי אמנות.
- ג. לגרום לשינוי מהותי בחפיסת העבודה של החברה.
- ד. לבנות משרדים חדשים ולצייד אותם בריהוט מודרני ונוח.

20. הסבר, על-פי הקטע, מהן המטרות של מגוון פעולות השירות ללקוח.

קטע 2

- 1 "ככה יושבים בחבורות, מעשנים סיגריות ומספרים סיפורים. כל אחד מספר על העבירות שלו, עושה סיפור כמה שיותר גדול, כדי לקבל כבוד, תשומת לב, יראה. תוך כדי הסיפורים לומדים גם שיטות ביצוע ומשכללים אותן. אבל לא רק סיפורים היו במוסד הילדים. ביצעו גם עבירות. המורים ואנשי הסגל ידעו את זה. במוסד הייתה ממש תחרות מי יברח יותר, מי יביא יותר שלל, מי יעשה מבצעים יותר רציניים.

ממש חממה לפשע! פעם פרצו אפילו למחסן הנשק ב'מסילה' וגנבו אקדח!

- 10 אז אתה שואל איפה הטעות? מה לא בסדר במוסדות? אם נלך לבית סוהר ונשאל שם אסירים, נראה שרבים מהם בילו בעבר במוסד לעבריינים צעירים. בבית הסוהר הם קיבלו את "תעודת הבגרות" שלהם בפשע. במוסד הם עשו את ה"עממי". לפני ששולחים ילד למוסד, צריך לחשוב פעמיים. צריך לברר מה הבעיות שלו, ואם מקומו באמת במוסד, לפני שיהיה מאוחר מדי. לא פעם ראיתי ילדים שנשלחו למוסד בשל בעיות משפחתיות: ההורים התגרשו, היו צרות בבית... ילדים אלו לא היו עבריינים אבל בלי לחשוב הרבה, ואולי מחוסר מקומות מתאימים, שמו אותם במוסד לעבריינים. ואז הילד שהיה פעם תלמיד טוב – הידרדר.

(מתוך "לא היו לי חברים" מאת צבי זינגר, מן העיתונות)

21. על-פי הקטע, במוסד הילדים סיפרו:
- חוויית טובות מתקופת הילדות והנעורים.
 - סיפורים מפחידים שגרמו נדודי שינה לשאר הילדים.
 - סיפורים על המשפחה שלהם.
 - סיפורים מוגזמים על פשיעה ועבריינות.
22. על-פי הקטע, מה משמעות המשפט: "בבית הסוהר הם קיבלו את 'תעודת הבגרות' שלהם בפשע" (שורות 10-11)?
- בבית הסוהר הם רכשו השכלה חיונית לעתיד טוב יותר.
 - בבית הסוהר הם למדו להיות עבריינים גדולים יותר.
 - בבית הסוהר הם למדו לטפל בנערים עבריינים.
 - בבית הסוהר הם השלימו את הבחינות לתעודת בגרות של משרד החינוך.
23. על-פי הקטע, אם נלך לבית סוהר ונראיין שם אסירים, יתברר לנו:
- שרבים מהם בילו בעבר במוסד לעבריינים צעירים.
 - שרבים מהם תומכים בקיומו של מוסד לעבריינים צעירים.
 - שרבים מהם משכילים ויש להם תעודת בגרות.
 - שמעטים מהם באמת ביצעו פשעים.
24. על-פי הקטע, מה צריך לברר לפני ששולחים ילד למוסד?

קטע 3

"קיצור שבוע העבודה יוכל להביא אלינו עוד יהודים מרחבי העולם. עליית היהודים לארץ מותנית באופי החברה ובאורח החיים שנוכל להציע להם כאן. בסופו של דבר, לא נוכל לאורך ימים לתבוע מהישראלי לעבוד 45 או 40 שעות, כשבאירופה יעבדו 32 שעות בארבעה ימים בשבוע. עולה חדש לא יהיה מוכן להרע את תנאי העסקתו בארץ בהשוואה למקום העבודה בארץ שבה עבד קודם לכן. צמצום שבוע העבודה יביא תועלת הן לעובד ולמשפחתו, והן לחברה ולכלכלה. הוא יביא לעיסוקים חדשים בתחום הפנאי, יוריד את רמת האבטלה, יאפשר לעובדים לרכוש מקצוע חדש ולהכשיר את עצמם לקריירה שנייה, תופעה שתלך ותתרחב אצלנו. לדעתי, בתכנית זו של קיצור שבוע העבודה, היתרונות עולים על החסרונות. קיצור שבוע העבודה לכל המשק, בתוך שנים אחדות, הוא תכנית ריאליסטית. צריך להתחיל לפעול למען תכנית זו כבר עתה".

(מתוך "ארבעה ימי עבודה" מאת חיים הברפלד)

25. על-פי הקטע, ייתכן שקיצור שבוע העבודה יביא אלינו עוד יהודים מרחבי העולם מפני ש :

- א. אופי החברה ואורח החיים יהיו נוחים כמו בארצות שמהן יגיעו העולים החדשים.
- ב. רמת השכר תהיה גבוהה יותר מזו שבארצות שמהן יגיעו העולים החדשים.
- ג. יהודים רבים ברחבי העולם יהיו ציוניים יותר.
- ד. בארץ יתפנו מקומות עבודה רבים.

26. על-פי הקטע, לעומת אירופה, שעות העבודה בארץ הן :

- א. פחותות מאלה הנהוגות באירופה.
- ב. זהות לאלה הנהוגות באירופה.
- ג. רבות מאלה הנהוגות באירופה.
- ד. אין לדעת על-פי הקטע.

27. על-פי דעתו של כותב המאמר, התכנית לקיצור שבוע העבודה היא תכנית :

- א. גרועה, ותגרום למשק נזק כבד.
- ב. גרועה, שתביא לחוסר מעש ולעלייה בפשיעה.
- ג. טובה, אך אי אפשר ליישם אותה.
- ד. טובה, וכדאי כבר להתחיל לפעול למענה.

28. הסבר כיצד, על-פי הקטע, קיצור שבוע העבודה יביא תועלת הן לעובד ולמשפחתו והן לחברה ולכלכלה.

חלק ד – קטע לא מוכר (20 נקודות)

קרא את הקטע הבא, והשב על כל ארבע השאלות 29-32 בגוף השאלון.

בשאלות 29-31 הקף בעיגול את האות המציינת את התשובה הנכונה, ובשאלה 32 כתוב את התשובה במקום המיועד לכך, בגוף השאלון (לכל שאלה – 5 נקודות).

1 בעבר הרחוק הייתה אוכלוסיית כדור הארץ מצומצמת, הטכנולוגיה הייתה בלתי מפותחת, והשפעתו של האדם על הסביבה הייתה קטנה. האדם השתמש בעיקר בחומרים טבעיים ובתהליכי ייצור פשוטים. כך חי האדם בלי לבצע בסביבה שינויים מרחיקי לכת. כמות הפסולת שלו הייתה קטנה, והיא נעלמה במהירות מהסביבה.

5

לפני כמה מאות שנים הכול השתנה. עם ההתפתחות הטכנולוגית הגיעו גם תהליכי הייצור המשוכללים והמהירים, והואץ הניצול של משאבי הטבע. אוכלוסיית האדם התחילה לגדול בקצב מהיר, שמאיים על כמות המשאבים בעולם.

10 בני האדם החליטו ליצור לעצמם סביבה נוחה, ולשנות את הסביבה הטבעית. יערות הפכו לערים, וביצות – לשדות חיטה. כמות הפסולת שמייצר האדם גדלה ונערמת מכל עבר. הומצאו חומרים מלאכותיים, כמו הפלסטיק והגומי הסנתטי, שמתכלים במהלך אלפי שנים ויותר, ופוגעים בסביבה. כך נוצרו תהליכים בלתי הפיכים, שהסביבה הטבעית אינה מסוגלת להתמודד עמם.

15 תהליכים אלה הולכים ומחריפים, ואיכות הסביבה נפגעת. כך, בצד העלייה ברמת החיים, הרווחה והנוחות – אנו מוקפים במפגעים סביבתיים, כמו זיהום אוויר, זיהום מקורות המים, רעש, הררי פסולת וחומרים רעילים. כל אלו פוגעים באיכות החיים שלנו.

ניסיון העבר מלמד, כי יכולת האדם להשפיע על הסביבה שבה הוא חי היא גדולה. ככל שמודעות האדם לבעיות הסביבתיות תגדל, וככל שדרך חיי הפרט והחברה תותאם לשמירה על הסביבה, כך תשתפר איכות הסביבה שבה אנו חיים. לכל אחד ואחת מאיתנו יש יכולת להיות שותפים בעיצוב איכות החיים והסביבה.

(מעובד מתוך "משקפיים ירוקים" מאת עפרה רויטמן
דה-גרוט ואמילי עמרוסי דילהרוזה)

29. על-פי הקטע, הגידול המהיר באוכלוסיית האדם :

- א. אינו משפיע על כמות המשאבים בעולם.
- ב. מסייע להגדיל את כמות המשאבים בעולם.
- ג. גורם לבני האדם לעשות שימוש נבון במשאבים הקיימים בעולם.
- ד. מאיים על כמות המשאבים בעולם.

30. מה משמעות הביטוי "תהליכים בלתי הפיכים" (שורה 13)?

- א. תהליכים שאינם ניתנים לשינוי.
- ב. תהליכים המשתנים כל הזמן.
- ג. תהליכים בלתי טבעיים.
- ד. תהליכים שלא ניתן לחזות אותם.

31. על-פי הקטע, כיצד האדם יכול להשפיע לטובה על הסביבה שבה הוא חי?

- א. עליו להפסיק לעסוק כל הזמן בענייני איכות הסביבה.
- ב. עליו להיות מודע לבעיות הסביבתיות, ולהתאים את חייו לשמירה על הסביבה.
- ג. עליו להיות כפי שחיו בעבר, ולחזור להשתמש בטכנולוגיה מפותחת פחות.
- ד. עליו ללדת פחות ילדים כדי להביא להקטנת האוכלוסייה.

32. על-פי הקטע, כתוב אילו מפגעים סביבתיים מקיפים אותנו, וכיצד הם משפיעים על חיינו.

בהצלחה!